

VVD commentaar op PvdA congres-uitspraken

VVD-leider drs. Ed Nijpels betitelde de uitspraken van PvdA-voorzitter Van de Berg, dat ondanks een gesloten verdrag de eventuele plaatsing van kruisraketten niet door zal gaan, buitengewoon onverantwoord.

„Nederland kan zich niet gaan gedragen als een soort bananen-republiek door internationale overeenkomsten of verdragen in de prullebak te gaan gooien als een kabinet van politieke kleur verwisseld. Ons land heeft een lange traditie van betrouwbaarheid als het gaat om het nakomen van internationale verplichtingen. Dat besef zou ook bij de PvdA dienen te leven", aldus de VVD-leider.

Het besluit van het PvdA-congres om de middeninkomens de komende jaren verder te laten inleveren noemde Nijpels onbegrijpelijk.

„Juist op het punt van het inkomensbeleid ontstond de laatste tijd in Nederland brede overeenstemming over het feit dat met name de middeninkomens de afgelopen 15 jaar teveel hebben moeten inleveren en dat de afstand tussen de modale inkomens en de minima, die per dag nauwelijks meer dan 5 gulden bedraagt, niet verder verkleind mag worden. Dat de PvdA bij de verkiezingen in 1986 de middeninkomens als voornaamste slachtoffer heeft uitgekozen, is niet alleen onbegrijpelijk, maar geeft ook reden tot grote zorg. Ik neem aan dat ook de vakbeweging stelling zal nemen tegen die verdere drang tot nivellering die de PvdA nu in haar programma heeft vastgelegd".

De VVD-leider acht het onverstandig dat het PvdA-congres tegen de wens van de partijtop in toch vast wenst te houden aan een absolute garantie van de koopkracht van de minima-uitkeringen. „Het doen van beloftes, waarvan de eigen deskundigen binnen de PvdA zeggen, dat ze niet te realiseren zijn bij een tegenvallende economische groei, is niet alleen onverstandig, maar is ook een loos gebaar. Een loos gebaar dat alleen maar kan leiden tot beschadiging van het vertrouwen van de burger in het politieke bedrijf. Het is te betreuren dat de PvdA in deze niet heeft gekozen voor een realistische aanpak binnen de financiële mogelijkheden, zoals het huidige kabinet poogt te doen".

Eerste reactie van Ed Nijpels op kabinetsbesluiten inzake voorjaarsnota en kaderbrief

- De VVD juicht het toe dat het kabinet in een vroegtijdig stadium en zonder politieke strubbelingen de besluitvorming over de Kaderbrief en de vroege Voorjaarsnota heeft afgerond. Het gaat daarbij om verantwoorde bezuinigingen van 1 à 1½ miljard die de doelstellingen van het regeerakkoord voor het jaar 1986 veilig moeten stellen.

Dit allemaal om de groei van onze economie en de werkgelegenheid duurzaam te verbeteren.

- De VVD-fractie vindt het verstandig dat het kabinet in het kader van de vroege Voorjaarsnota 1985 voor circa 300 miljoen aan ombuigingsmaatregelen heeft getroffen. Daarmee heeft het kabinet de problemen voor 1986 voor dat bedrag verlicht.
- De VVD juicht het toe dat het kabinet heeft afgezien van belastingmaatregelen in het algemeen en van een BTW-verhoging in het bijzonder (waartegen de VVD al in een vroeg stadium stelling heeft genomen).
- De VVD stemt in met het voortzetten van de terugploegregelingen waar zowel door het CDA als de VVD in de afgelopen tijd is op aangedrongen. De VVD steunt het kabinet in de plannen om de terugploegregelingen in de zwakke regio's een extra accent te geven.
- Met grote tevredenheid stelt de VVD-fractie vast dat het kabinet heeft besloten tot de bouw van een aantal extra vangangen. Dit is een basisvoorwaarde voor de door de VVD gewenste versterking van de rechtsorde. Tevens vormen deze plannen van het kabinet een goede aanzet voor de uitvoering van het regeerakkoord terzake.
- De VVD gaat er van uit, dat bij de definitieve vormgeving van de miljoenennota 1986 naast de bouw van de vangangen het kabinet extra geld zal uittrekken voor het plan tot bestrijding van de criminaliteit en vandalisme, zoals dat nu door de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken wordt voorbereid en de Tweede Kamer voor de zomer zal bereiken.

VVD-commentaar op de stelselwijziging sociale zekerheid

- De besluitvorming rond de stelselwijziging sociale zekerheid is door het kabinet afgerond. De VVD-fractie kan zich daar goed in terugvinden. Het stelsel wordt eenvoudiger en doorzichtiger. De betaalbaarheid in de toekomst wordt gewaarborgd. De herintreding van niet-actieven wordt bevorderd.
- De VVD-fractie acht het een goede zaak dat het kabinet de problematiek van de 50-plussers in de werkloosheidsregelingen en van de bestaande oudere WAO-gerechtigden, die gedeeltelijk werkloos zijn, met grote zorgvuldigheid wenst te behandelen. Voor hen bestaan er immers nauwelijks perspectieven op herintreding, ook al zou de werkgelegenheid op korte termijn drastisch verbeteren.
- De VVD-fractie stelt met tevredenheid vast, dat de zogenaamde glijdende uitkeringschaal (dat wil zeggen de uitkeringen worden meer gekort naarmate de uitkering hoger is) definitief geen doorgang vindt. Ten opzichte van uitkeringsgerechtigden, die in het verleden een evenredige premie hebben betaald, zou zulks niet te verdedigen zijn geweest. Een parallelle glijdende

premieschaal zou bovendien geen soelaas bieden. Deze is immers technisch niet uitvoerbaar. De VVD-fractie houdt in dit verband onverkort vast aan het zogeheten equivalentie-principe dat wil zeggen evenredigheid tussen betaalde premies en uitkeringsrechten.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Bezoek minister Van den Broek aan Sovjet-Unie

De VVD-fractie is uitermate teleurgesteld over het negatieve resultaat van het bezoek van minister Van den Broek aan de Sovjet-Unie. Helderheid is er verkregen ten aanzien van de onwil van de Sovjet-Unie om op het tegevoetkomende voorstel (1-6-84) van de Nederlandse Regering in positieve zin te reageren. Dat Nederlandse voorstel was immers gericht op wapenbeheersing en tweezijdige wapenvermindering. Helderheid is er blijkbaar ook verkregen over het thans aanwezige aantal SS-20 raketten. Dat zijn er meer dan de 378 van vorig jaar juni en vastgesteld moet worden dat het aantal van 414 thans niet is weersproken. Zoals de vlag er nu bij hangt dient Nederland zijn positie als volwaardig lid van het Atlantische Bondgenootschap te onderstrepen.

Indien de feiten niet veranderen, wordt duidelijk wat de beslissing per 1 november aanstaande zal moeten zijn.

Het kabinet, in de persoon van minister Van den Broek, verdient waardering voor de poging om in overleg met de Sovjet-Unie tot een positief resultaat te komen.

Dat heeft helaas niet zo mogen zijn.

(Voor nadere informatie: A.J. Evenhuis, tel. 070-614911, tst. 2029.)

Herziening wet wetenschappelijk onderwijs

De wet op het wetenschappelijk onderwijs is eindelijk na 15 jaar herzien. Daarmee hoort de WUB als zelfstandige tijdelijke wet ter regeling van het Universitaire bestuur tot het verleden. De grotere professionalisering van het bestuur komt vooral tot uiting in:

- De omvang van de Colleges van Bestuur, die in principe slechts drie leden zullen kennen. Bijzondere omstandigheden maken een College van vijf echter bij uitzondering mogelijk.
- De omvang van de universiteitsraden en faculteitsraden wordt aanmerkelijk beperkt. De omvang van de instelling kan ook hier tot een geringe verruiming leiden.
- In de faculteitsraad wordt de meerderheid van de zetels bezet door de leden van de wetenschappelijke staf, gezien hun specifieke verantwoordelijkheid voor onderwijs en onderzoek.
- In de studierichtingscommissies krijgen de studenten de helft van de zetels. De VVD onderschrijft dat vanwege het belang van de student als consument en informant en als vrager van onderwijs en onderzoek tegenover het aanbod van de vakgroep. Al bij de schriftelijke voorbereiding is het voorstel van de VVD overgenomen om deze studierichtingscommissies gekwalificeerd adviesrecht te geven.

- Buitenuniversitaire leden gaan functioneren op het niveau van de faculteitsraad, maar de wet biedt straks de mogelijkheid om hen ook in de universiteitsraad op te nemen, mits dat niet leidt tot vergroting van de raden.

Doelgemeenschap, dus democratie op maat

De VVD vindt, dat de universiteit een doelgemeenschap is met specifieke taken ten behoeve van de samenleving. De organisatie van zo'n gemeenschap vergt een „democratie op maat“, waarop de bestuursmodellen van politieke organisatieverbanden als de gemeente niet van toepassing kunnen zijn. Functionele ongelijkheden in verantwoordelijkheden moeten in het bestuursmodel tot uitdrukking komen.

Een knelpunt blijft dat er geen bestuurlijk verband komt tussen faculteitsraad en universiteitsraad. De voorstellen die de VVD daarover heeft gedaan – getrapte verkiezing van de U-raad door de faculteitsraad – zijn al in een vroeg stadium afgewezen. Krachtige universiteiten zijn nodig om te voorzien in de groeiende behoefte aan hoogwaardige kennis en vaardigheden. Een slagvaardig bestuur is daarvoor een noodzaak. Voorts hebben de universiteiten een grotere verantwoordelijkheid voor de overdracht aan kennis naar de maatschappij, ook buiten het specifieke onderwijs. Een amendement van de VVD dat die taak in de wet verankert, is thans in de wettekst opgenomen.

Op grond van de uitgangspunten van professionalisering van het bestuur leefde bij de VVD de opvatting dat de rector magnificus niet langer van het College van Bestuur deel uit zou moeten maken. De adviesfunctie van het College van Dekanen, met de rector als voorzitter, zou beter tot zijn recht komen, indien de rector als zelfstandig adviseur van het College van Bestuur zou kunnen functioneren. Het ontbreken van de facultaire binding op het niveau van het topbestuur van de Universiteit in zowel de U-raad als het CvB, is voor ons het argument geweest om de rector toch als lid van het College te accepteren.

Doorwerking van de democratiseringsgedachte van de WUB en de vergroting van de autonomie van de instellingen hebben de VVD geleid tot een amendement om de hoogleraren door de universiteiten zelf te laten benoemen. Zij verkrijgen daarmee een vergelijkbare autonomie met de bijzondere universiteiten.

Weinig gelukkig was de VVD met de voorstellen terzake van de inspectie. Een ambtelijk apparaat dat ver af staat van de praktijk van onderwijs en onderzoek kost veel geld en lijkt weinig effectief. Daarom hebben wij voorgesteld om voor de bewaking van de kwaliteit per discipline visitatie-commissies te laten instellen. Daarin moeten naar ons oordeel goede deskundigen zitten uit de wereld van het onderwijs en onderzoek uit binnenland, buitenland en bedrijfsleven. Voor de ambtelijke inspectie ligt er dan de taak die commissies administratief en organisatorisch tot stand brengen. Deze voorstellen heeft de minister overgenomen. Kritische opmerkingen maakte de VVD over het proces van wetgeving. Tal van onderdelen zoals planning, bekostiging, bestuur Academische Ziekenhuizen ontbreken nog, terwijl er nu toch weer een nota gepubliceerd is met tal van geheel nieuwe voorstellen. De instellingen hebben rust nodig, dat vereist een afgerond wettelijk kader en bovenal een goede Tweede Fase.

Tenslotte heeft de VVD de minister gevraagd nadere voorstellen te doen voor verantwoorde alternatieven voor dierproeven, waarmee tegemoet gekomen wordt aan de bestaande bezwaren daartegen.

(Voor nadere informatie: M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

Wet Bodembescherming (3)

Dinsdag 16 april jl. vond de voorlopig afsluitende gedachtenuitspraak met de Regering plaats over de ontwerp-wet Bodembescherming. Centraal stond de zogenaamde meststoffenproblematiek; dat wil zeggen de bemesting van de bodem met dierlijke meststoffen. Ook werd nog ingegaan op de zogenaamde risico-aansprakelijkheid en de invloed van de Staten-Generaal op het toekomstige inhoudelijke bodembeschermingsbeleid.

Meststoffenproblematiek

De Regering heeft op 7 maart jl. een notitie over deze zaak aan de Kamer gezonden. Zij stelde hierin een bemestingsniveau van de bodem voor, waarbij niet meer fosfaat in de vorm van dierlijke mest zou mogen worden gegeven dan voor de gewasopbrengst noodzakelijk is; dan wel: waarbij zou moeten worden volstaan met een dosering die gelijk is aan de onttrekking door het gewas. Het landbouwbedrijfsleven heeft hiertergen scherp geageerd. Men verwacht bijvoorbeeld dat deze maatregel \pm f 1 miljard zal gaan kosten voor de bedrijfstak.

Dat is \pm f 11.000,- gemiddeld per bedrijf bij een jaarinkomen van gemiddeld \pm f 30.000,- per bedrijf.

Wellicht mede als gevolg van deze begrijpelijke onrust, gaf minister Braks een aanzienlijke nuancering van het beleid. Zo deelde hij het volgende mede:

- de definitieve maatregelen moeten een voldoende maatschappelijk draagvlak hebben;
- bij het invoeren van normen moet er een realistische opstelling zijn;
- er moet rekening worden gehouden met knelpunten;
- normstelling moet gefaseerd plaats vinden, in goed overleg met betrokkenen;
- de aandacht moet primair worden gericht op het opheffen van excessen.

Aldus ging de minister aardig in de richting van een eerder door hem „volstrekt onaanvaardbaar" genoemd amendement van onze woordvoerder Jan te Veldhuis. Deze had namelijk eerder voorgesteld om bij de vaststelling van normen en kwaliteitseisen voor de bodem óók rekening te houden met het huidige gebruik van de bodem. Aldus zou immers „luchtfietsen" worden voorkómen, en zou ook onnodige maatschappelijke onrust worden vermeden.

Het doet wat wrang aan dat het VVD-voorstel voor wettelijke verankering van die realiteitszin niet door Regering en Kamermeerderheid werd geaccepteerd, terwijl de minister wel mededeelde: „De voorgestelde fosfaatsnorm acht ik tijdens mijn leven niet haalbaar of geëffectueerd..." Het is jammer dat nu eerst het agrarisch bedrijfsleven is verontrust door de Regeringsnotitie, en daarna wellicht weer andere groepen door die (terecht) nuancering...

Waarom niet gewoon een gefaseerde beleidsnormering vaststellen met-beide-benen-op-de-grond?! Dus: realistisch en haalbaar, zonder nare milieuconsequenties en zonder onnodige frustraties bij belangrijke bevolkingsgroepen!

Risico-aansprakelijkheid

CDA-woordvoerder dr. A. Lansink diende een gewijzigd amendement in. Daarin wordt het beginsel van risico-aansprakelijkheid vastgelegd. PvdA-woordvoester drs. R. de Boois stond hier sympathiek tegenover. Onze woordvoerder Jan te Veldhuis was – met de ministers Winsemius en Korthals Altes – van mening dat dit voorstel zeer gevaarlijk, en dus: onaanvaardbaar is. Immers: zelfs zonder schuld kan iemand voor vergoeding van schade worden aangesproken! Denk bijvoorbeeld aan een situatie, waarin een tankauto met

chemicaliën door een dronkeman wordt aangereden; de auto kantelt en de chemicaliën komen vervolgens in een drinkwatergebied terecht. Als nu de eigenaar (of bestuurder) van de tankauto of van de chemicaliën volledig onschuldig is, is het dan wel redelijk om hem/haar aan te spreken voor de aangerichte schade?

Jan te Veldhuis vond: neen! De gevolgen van zo'n wettelijke bepaling zijn niet te overzien. Over de ingewikkelde materie zal de minister nog nader schriftelijk reageren.

Invloed van het parlement

Ook in deze discussieronde kreeg onze woordvoerder geen Kamermeerderheid of instemming van de Regering voor zijn voorstel om de Staten-Generaal intenser bij de feitelijke inhoud van het beleid te betrekken.

Het echte bodembeschermings-beleid moet nog geheel bij algemene maatregel van bestuur worden vastgesteld. Dus: alle milieu-, financiële- en sociale consequenties gaan buiten de wet om.

Volgens het Regeringsvoorstel worden deze regels (alleen) aan de Staten-Generaal toegezonden. Waarom, zo vroeg onze woordvoerder zich af, behoudt de Kamer zich niet het recht voor om voor zeer belangrijke gevallen zonnig een regeling bij wet te eisen?! In verband met overwegingen van flexibiliteit en snelheid zullen er vaak argumenten zijn om een eenvoudige(r) procedure te volgen. Maar: echt heel belangrijke, principiële zaken verdienen een behandeling bij wet.

Bij eventuele afwijzing van het amendement van Jan te Veldhuis heeft de Kamer in feite een belangrijk stuk invloed en een belangrijk onderdeel van haar wetgevende en controlerende taak-ingeleverd. Uit staatsrechtelijk en beleidsmatig oogpunt geen goede zaak, helaas.

Stemmingen

De datum, waarop over de wet wordt gestemd, moet nog nader worden vastgesteld (over enkele weken waarschijnlijk).

Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

Verdrag Eurocontrol

Op woensdag 17 april is het Verdrag Eurocontrol aan de orde geweest in de Tweede Kamer. De VVD-woordvoerder was Bouke van der Kooy.

Hij zette tijdens het debat uiteen dat in de ogen van de VVD-fractie het Protocol tot wijziging van het verdrag het *faillissement van de Europese integratie in de lucht* betekent. Van de oorspronkelijke idealen, namelijk een vergaande samenwerking en eenheid op het gebied van de luchtvaartverkeersleiding in Europa, is men nu tot een vrijblijvend verdrag gekomen. Eurocontrol krijgt onder andere de volgende taken: het ontwikkelen van een luchtverkeersleidingssysteem, de coördinatie van een onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma, het verzorgen van de opleiding van verkeersleiders en het innen van „en-route" heffingen. Eurocontrol wordt hierdoor een „incassobureau", een „opleidingscentrum", een „planningsbureau", doch geen Europese luchtverkeersleiding. De achtergronden hiervoor moeten in de ogen van de VVD-fractie gezocht worden in de **onwil** van de Nationale organisaties (zoals de Rijksluchtvaartdienst in ons land). Ondanks de uitdrukkelijk uitgesproken politieke wil, (in de afgelopen jaren gedemonstreerd aan de hand van

meerdere moties), geeft Nederland slechts 15% van haar territorium aan Eurocontrol prijs. Ondanks alle toezeggingen van de kant van de minister wijzen de signalen niet direct op een werkelijk betere situatie waar het het luchtruim boven de Benelux en West-Duitsland betreft. De VVD-fractie vindt dit een teleurstellende ontwikkeling.

Nu heeft het „Eurocontrolvirus“ toegeslagen op Schiphol, waar de waarschijnlijk best betaalde ambtenaren van Nederland exorbitante salaris-eisen stellen. Het fenomeen *stiptheidsacties*, ten koste van de reizigers en vliegtuigmaatschappijen, wordt door de VVD-fractie fel afgewezen. Het zorgvuldig opgebouwde kwaliteitsimago van de Nationale Luchthaven mag niet door ambtenaren vernield worden. Hoewel de VVD de acties afwijst, heeft zij echter wel begrip voor de achterliggende problemen. Problemen die wijzen op een knelsituatie voor de verkeersleiders op Schiphol. Problemen waarvoor het management verantwoording draagt.

De Directeur-Generaal van Eurocontrol heeft vorig jaar oktober uitspraken gedaan over de mogelijkheid de integratie (Concept I) te implementeren, welke door de minister onvolledig zijn weergegeven. De Directeur-Generaal zou de oorspronkelijk geplande termijnen voor integratie van het en-route verkeer als riskant en onhaalbaar beschreven hebben.

Uit de nadere toelichting die de Directeur-Generaal op deze uitspraak gegeven heeft, waarin hij het bovengestelde tegenspreekt, blijkt weer de onwil van Nationale Organisaties. De VVD-fractie heeft in het debat de minister gevraagd of deze nadere uitleg tot andere conclusies aanleiding geeft. Ook heeft de minister in haar brief gesproken over een nauwere samenwerking en een aanzienlijke verbetering van het onderling begrip tussen de Rijksluchtvaartdienst en Eurocontrol. De beoogde samenwerking blijkt in de praktijk echter niet of nauwelijks aanwezig.

De VVD-fractie concludeerde dat zij alleen kon instemmen met het Protocol als de minister de *verzekering* geeft dat ondanks het faillissement van de Europese integratie en de actuele problemen op Schiphol de beoogde integratie (concept I) wordt gerealiseerd. Ze blijft alert en sceptisch.

(Voor nadere informatie: drs.ir.ing. B.J.G. van der Kooy, tel. 070-614911, tst. 2393.)

Uit de Eerste Kamer

Ziektewet

De Eerste Kamerfractie heeft verdeeld gestemd over de Ziektewet. Negen senatoren verklaarden zich voor de voorstellen om de uitkeringen dit jaar tot 75 en volgend jaar tot 70 procent terug te brengen en om premie te heffen over de (bovenwettelijke) uitkeringen.

Fractievoorzitter Zoutendijk had tijdens de algemene beschouwingen in november j.l. de voorstellen „niet verstandig“ genoemd, omdat ze maatschappelijk niet werden aanvaard, een druk zouden leggen op de loononderhandelingen en omdat het moeilijk is tijdens een korte ziekteperiode het uitgavenpatroon aan de tijdelijke lagere inkomens aan te passen. Voor de fractie in de Eerste Kamer golden deze bezwaren nog steeds, zij het dat het door minister De Koning aangekondigde uitstel van de ingangsdatum tot 1 mei – zulks op verzoek van de VVD- en de CDA-fracties – enig soelaas

bood. Tegen deze datum kunnen de (meeste en belangrijkste) CAO's zijn afgesloten.

Woordvoerder Heijmans wees er overigens op, dat de maatregelen geen reële bezuinigingen inhouden, omdat nagenoeg alle werkgevers de uitkeringen van de Ziektewet tot honderd procent aanvullen. Het gaat in feite dus om een verlegging van de geldstroom van de publiekrechtelijke, collectieve middelen naar de privaatrechtelijke middelen.

Het grootste bezwaar van de fractie betrof echter de inkomensafhankelijkheid voor de minimumuitkeringen. Ook al gaat na aanvaarding van het amendement Weijer-Nijhuis door de Tweede Kamer die inkomenstoets voor de partner pas na zes weken gelden, het principe blijft recht overeind. De Eerste Kamerfractie – Heijmans had daar bij de behandeling van de AOW uitvoerig op gewezen – heeft ernstige bezwaren tegen inkomensafhankelijkheid in het sociaal-verzekeringstelsel. De implantatie van dit wezensvreemde element in dat stelsel – overigens op principiële gronden door Staatssecretaris De Graaf verdedigd – woog voor de zes zo zwaar, dat zij tegen stemden.

(Voor nadere informatie: H.F. Heijmans, tel. 074-915988.)